

INOVAȚII PAREMIOLOGICE. STUDIU DE CAZ: *CU O RÂNDUNICĂ NU SE FACE PRIMĂVARĂ*

PAREMIOLOGICAL INNOVATIONS. CASE STUDY: *CU O RÂNDUNICĂ
NU SE FACE PRIMĂVARĂ* 'ONE SWALLOW DOES NOT MAKE A SUMMER'

(Abstract)

The paremiological variants of the pattern analysed in this article emphasise the adaptability of a structure (considered a fixed one) to the new contextual / extra linguistic needs, as well as the diversity of the forms in which the invariant meaning may be actuated in such constructions. Paremiological innovations on this pattern have been more and more used especially in colloquial language and in the media language, where an impressive number of variants are recorded, aiming at special stylistic effects. The analysed structure proves to be a dynamic model, highly productive, still being an open paremiological pattern, with infinite substitution and expansion possibilities, as well as the possibility to expand the two nouns in the structure.

Keywords: paremiological innovation, model, parasynonymy, lexical expansion, inversion.

1. Preliminarii

Unitățile paremiologice, ca și cele frazeologice, deși se prezintă ca structuri stabile (datorită sudurii în timp), înregistrează adesea abateri de la formele canonice, consacrate prin uz. Acest aspect este explicabil dacă ținem seama că limba este un organism viu, fiind influențată în procesul de dezvoltare de anumiți factori și de anumite fenomene. De cele mai multe ori, dinamica structurilor lexicale analizate se manifestă prin variația elementelor componente, adică prin schimbarea formei inițiale a acestora.

Apariția variantelor/a inovațiilor din aria lexicală abordată este dictată de nevoia adecvării tiparelor deja existente în limbă la situații concrete, la context. De regulă, factorii de natură extralingvistică sunt determinați de „psihologia vorbitorilor, [de] felul în care aceștia receptează și interpretează unele situații

din viața de zi cu zi..., folosindu-se și de unități [stabile], pe care le adaptează în conformitate cu anumite necesități de moment ale actului de comunicare” (Groza 2005: 54).

Pe lângă contribuția în plan lexical a fenomenului variației construcțiilor fixe, inovațiile din această sferă au și o pondere stilistică deosebită, comportând nuanțe de o expresivitate aparte.

Analizând acest subiect, am constatat că unele tipare sunt mai puțin productive în procesul de generare a variantelor, altele însă se prezintă ca modele destul de dinamice. Un astfel de prototip este și aforismul aristotelic *Cu o rândunică nu se face primăvară* (cf. gr. *Μία χελιδὼν ἕαρ ὀ ποιεῖ*), care, credem, a intrat în română prin filieră latină (cf. lat. *Una hirundo non facit ver*). În această maximă, filosoful grec se referea la problema beatitudinii, sugerând că ‘un răstimp scurt de mulțumire sufletească nu face pe nimeni fericit deplin’. Ulterior, aforismul grecesc a fost împrumutat de multe limbi, unde, conform lui Berg (1968: 98), a devenit proverb, cu sensul ‘un singur element nu schimbă aspectul problemei’. Actualizarea valorii de proverb a maximei în discuție a fost condiționată, probabil, de percepția ei ca având mai degrabă un caracter colocvial decât unul livresc.

2. Parasinonimizarea

În dicționarele românești de specialitate (Zanne 1895: 167; Tomici 2009: 891), parimia *Cu o rândunică nu se face primăvară* se întâlnește și în forma *Cu o floare nu se face primăvară*. Structura paremiologică din urmă reprezintă, de fapt, o inovație/o variantă mai veche a celei dintâi, creată prin procedeul *parasinonimizării* (Bernet 1992: 334–338; Groza 1996: 34, 2003: 352, 2005: 75–81). „Variația parasinonimică [rezidă] în modificarea intenționată a modelului inițial prin înlocuirea unui element sau a unui segment al construcției ... respective cu altul perceput ca echivalent din punctul de vedere al posibilității de a se referi la o anumită situație extralingvistică” (Groza 2005: 76).

În cazul dat, substituția componentului *rândunică* prin *floare* nu este accidentală, căci ambele lexeme sunt congruente cu sememul ‘începutul primăverii’. Opțiunea (confirmată și statistic) pentru lexemul *floare*, în defavoarea cuvântului *rândunică*, se explică prin sesizarea de către vorbitori a celui dintâi ca fiind un indiciu mai evident (grație frecvenței referentului) pentru ideea de ‘primul semn al primăverii’.

Faptul că parimia *Cu o floare nu se face primăvară* este consemnată în dicționarele de specialitate dovedește că aceasta a căpătat în timp statut canonic, adică a devenit un tipar care s-a impus în uz, opunându-se construcțiilor ocazionale și efemere. Prin urmare, structura analizată se prezintă drept corespondent al prototipului, pierzându-și, așadar, calitatea de formant creat intenționat pentru a răspunde necesităților extralingvistice de moment. Unitatea paremiologică în discuție este un exemplu concludent

de evoluție a unei variante la invariantă/la model, determinând, la rândul ei, apariția variațiilor din această categorie: „Este posibil ca o inovație să se generalizeze și să devină, la un moment dat, o formă canonică producătoare, la rândul ei, de variante discursive” (Groza 2005: 56).

În procesul variației paremiologice după tiparele de mai sus, pe lângă elementele lexicale din clasa ‘florilor de primăvară’ (v. *infra* 2.1.) și a ‘păsărilor de primăvară’ (v. *infra* 2.1.), în calitate de ‘prim semn al primăverii’, pot apărea și alte lexeme parasonime, cum ar fi: *mărțișor*, *rază de soare*, *zi frumoasă* ș.a. Spre exemplu:

- (1) *Cu un mărțișor nu se face primăvară*¹ (www.timpul.md/18.02.2010).
- (2) *Cu o rază de soare nu se face primăvară* (www.facebook.com/30.10.2015).
- (3) *Cu o zi frumoasă nu se face primăvară* (www.observator.tv/23.01.2015).

Din punct de vedere formal, modelul și variantele obținute conțin două planuri: cel referențial (v. *cu o floare*) și cel al deznodământului (v. *nu se face primăvară*).

Caracteristic pentru variantele paremiologice din cadrul tiparului examinat este variabilitatea, cu precădere, a lexemului referențial din construcție, care se află în poziția de focus, „aducând, în procesul comunicării, partea nouă de informație” (DȘL 1997: 204).

Un alt element esențial pentru variația paremiologică prin parasonimizare îl constituie identitatea semantică a celor două forme de expresie: varianta și modelul.

Dat fiind faptul că structura canonică primară (*Cu o rândunică nu se face primăvară*), deși de origine cultă, este percepută ca fiind colocvială, atât invarianta (*Cu o floare nu se face primăvară*), cât și variantele paremiologice ale acestora sunt specifice registrului amintit, dar și celui jurnalistic.

Intervenția vorbitorilor asupra construcțiilor (relativ) stabile, prin substituția parasonimică, se manifestă din ce în ce mai intens, în special, în stilul publicistic, confirmând rolul pe care îl are „jocul de cuvinte” (Guiraud 1976; Margarito 1990: 48–59; Groza 1996: 32–36) în crearea impactului emoțional.

2.1. Parasonimizarea elementului referențial prin hiperonimie – hiponimie/hiponimie – hiperonimie

Substituția nominalului referențial în baza raportului hiperonimie – hiponimie reprezintă un tip special de variație parasonimică. Ca urmare a acestui fenomen, structura-model *Cu o floare nu se face primăvară* a generat variante de tipul:

- (4) *Cu un ghiocel nu se face primăvară* (www.ziaruldeiasi.ro/05.03.2015).

¹ Parimiile din această lucrare sunt excerptate din mediul online, unde, ca și în limba vorbită, dinamica unităților paremiologice este mai accelerată față de cea din stilurile funcționale.

(5) *Cu o păpădie nu se face primăvară* (www.desenatori.ro/01.02.2012).

(6) *Cu o narcisă nu se face primăvară* (www.emaramures.ro/08.05.2015).

Variantele paremiologice (4–6) au ca aspect comun lexemul din clasa semantică a ‘florilor de primăvară’ (de pe prima poziție a structurii), dar și identitatea semasiologică, în pofida substituției unui component. Din punct de vedere semantic, vocabulele de genul: *ghiocel, păpădie, brândușă, viorică, zambilă, narcisă, lealea* figurează ca hiponime ale elementului generic *floare*, dar și ca parasinonime ale acestuia.

Apelând la lexeme din aceeași clasă semantică, respectiv cea a ‘păsărilor de primăvară’, și prototipul *Cu o rândunică nu se face primăvară* poate servi drept sursă pentru un număr (relativ modest) de variante paremiologice. Spre exemplu:

(7) *Cu o privighetoare nu se face primăvară* (www.pdm.md/17.05.2014).

(8) *Cu un cuc nu se face primăvară* (www.impantokratoros.gr).

(9) *O barză nu face primăvara* (www.facebook.com/29.02.2012).

În enunțurile (7–9), cuvintele *privighetoare, cuc, barză* sunt doar parasinonime ale lexemului *rândunică*.

Ca și în cazul construcției cu lexemul *floare*, însă, de data aceasta, în baza relației hiponimie – hiperonimie, de la structura *Cu o rândunică nu se face primăvară* s-a creat varianta (10) *Cu o pasăre nu se face primăvară* (www.m.ziare.com/21.02.2013), unde cuvântul *pasăre* este hiperonim și parasinonim al elementului lexical *rândunică*.

Fenomenele hiperonimie și hiponimie (care țin de parasinonimie) sunt destul de productive în generarea inovațiilor paremiologice după cele două tipare consemnate în dicționarele românești.

2.2. Parasinonimizarea elementului referențial prin numeral

În procesul creării variantelor paremiologice, termenul de referință poate fi actualizat nu doar printr-un element, ci chiar prin mai multe, ducând la manifestarea unei variații gramaticale a numărului acestuia. Schimbarea numărului (de la singular la plural) se realizează prin utilizarea unor numerele cu valoare mai mare, în locul lui *un/o* din construcțiile canonice. Spre exemplu:

(11) *Cu trei licee nu se face primăvară în învățământ* (www.renasterea.ro/11.07.2012).

(12) *Cu două-trei tranzacții nu se face primăvară* (www.wallstreet.ro/04.11.2010).

(13) *Cu 3 motoare și 4 modele nu se face primăvară* (www.hondafan.ro/28.01.2015).

Variantele paremiologice din această subcategorie au o răspândire destul de mare, fiind utilizate în procesul comunicării datorită valorilor expresive pe care le comportă. În plan semantic, structurile de față au rolul de a amplifica sensul consacrat al tiparului, care de la ‘un singur element nu schimbă aspectul problemei’ devine ‘mai multe elemente de același fel nu schimbă aspectul problemei’.

2.3. Parasinonimizarea nominalului din planul deznodământului

Mai rar, variantele paremiologice după modelul uzitat *Cu o floare nu se face primăvară* se pot obține și prin substituția parasinonimică a celui de al doilea element nominal al construcției, care se află în planul deznodământului. Spre exemplu:

(14) *Cu o floare nu se face parlament* (www.pozedecât.wordpress.com/17.11.2015).

(15) *Cu o floare nu se face parcare* (www.9am.ro/30.06.2006).

(16) *Cu o floare nu se face reformă* (www.petreanu.ro/16.03.2015).

Cât privește prototipul *Cu o rândunică nu se face primăvară*, se pare că nu cunoaște variante create prin substituția parasinonimică a elementului substantival *primăvară*. Acest fapt, credem, se explică prin gradul mai redus de utilizare a parimiei în discuție, în comparație cu cea organizată cu lexemul *floare*.

2.4. Parasinonimizarea ambelor nominale

Sporadic, inovațiile paremiologice după formele canonice analizate au la bază substituția parasinonimică a ambelor elemente substantivale, aflate în cele două planuri ale enunțului. Cu toate acestea, sensul variațiilor paremiologice rămâne același: ‘un singur element nu schimbă aspectul problemei’. Spre exemplu:

(17) *Cu un copac nu faci pădure* (www.forestnews.ro/07.04.2014).

(18) *Cu o Margaretă nu se face monarhie* (www.forum.softpedia.com/12.02.2015).

2.5. Parasinonimizarea ambelor nominale și a elementului verbal

Uneori, variantele paremiologice după structurile examinate își conservă tiparul (cu cele două planuri), fără însă a menține lexemul verbal și cele două nominale, acestea fiind înlocuite prin parasinonime. Inovațiile din categoria abordată (nerepresentative, de altfel) păstrează prepoziția, numeralul și negația din construcțiile-model, dar și semantismul consfințit al acestora. Spre exemplu:

(19) *Cu un fulg nu vine iarna!* (www.padas.ro).

(20) *Cu un like nu salvezi un bolnav de cancer!* (www.padas.ro).

3. Clase de substituție a nominalului referențial

Analizând variațiile paremiologice după structurile în discuție, am constatat că cele mai numeroase substituții parasinonimice vizează elementul referențial al construcțiilor. Variantele paremiologice de față pot fi grupate în câteva subclase, în funcție de substituentul parasinonimic, care poate fi:

a) nume comun animat/inanimat:

(21) *Cu un grec nu se face primăvară* (www.sport.hotnews.ro/05.11.2009).

(22) *Cu protestatari ... nu se face primăvară* (www.sebastianbargau.ro/19.09.2013).

(23) *Cu o diplomă nu se face primăvară* (www.myadobe.ro/11.03.2008).

(24) *Cu o **plajă** nu se face primăvară* (www.independentonline.ro/03.07.2013).

b) nume propriu (în special, nume de personalități, de persoane publice):

(25) *Cu un **Iohannis** nu se face primăvară* (www.dcnews.ro/21.11.2014).

(26) *Cu un **Goma** nu se face primăvară* (www.observatorcultural.ro/03.09.2010).

(27) *Cu un **Arafat** nu se face primăvară* (www.stiri.com.ro/18.01.2012).

În această subcategorie, o valoare stilistică aparte au acele structuri în care elementul referențial este actualizat printr-un nume propriu derivat dintr-unul din clasa florilor, apropiind, astfel (prin relația hiperonimie – hiponimie), și mai mult construcția de modelul *Cu o **floare** nu se face primăvară*. Spre exemplu:

(28) *Cu un **Crin** ... nu se face primăvară* [*Crin* = Crin Antonescu, politician] (www.pandurul.ro/23.11.2009).

(29) *Cu o **Brândușă** nu se face primăvară* [*Brândușă* = Constantin Brândușe, politician] (www.zvj.ro/12.01.2012).

(30) *Cu un **Trandafir** nu se face primăvară!* [*Trandafir* = Teo Trandafir, vedetă TV și, pentru scurt timp, deputat PDL] (www.telegrafonline.ro/29.04.2010).

c) nume de instituție, de organizație:

(31) *Cu un **ambulatoriu** nu se face primăvară pe strada Viilor* (www.zcj.ro/30.08.2014).

(32) *Numai cu **DNA** nu se face primăvară* (www.dragoteanu.ro/09.12.2014).

(33) *Numai cu **Banca Centrală** nu se face primăvară* (www.bursa.ro/09.11.2009).

d) nume comercial/marcă/logou:

(34) *Cu o **Babească** nu se face primăvară* [*Babească* = marcă de vin] (www.provin.ro/18.10.2013).

(35) *Cu un **Flower Residence** nu se face primăvară* [*Flower Residence* = denumire a unui complex locativ] (www.fraudaimobiliara.ro/18.04.20120).

(36) *Cu o **frunză** nu se face nici primăvară, nici turism* [*frunză* = logoul turismului românesc] (www.ziare.com/13.12.2010).

e) nume din tehnologia informației (IT):

(37) *Cu un **click** nu se face primăvară* (www.observator.tv/11.03.2013).

(38) *Cu o **listare** nu se face primăvară* (www.stiri.eclub.ro/11.04.2012).

(39) *Cu o **aplicație** [PC] nu se face primăvară* (www.marketingportal.manager.ro).

f) nume din domeniul dreptului:

(40) *Cu o **lege** nu se face primăvară* (www.allencarr.ro/18.05.2011).

(41) *Cu o **condamnare** nu se face primăvară în corupția românească* (www.plaiuluminatu.ro/23.05.2013).

(42) *Cu o **amendă** nu se face primăvară* (www.youtube.com/24.04.2015).

g) nume din domeniul sportului:

- (43) *Cu un **penalty** nu se face primăvară* (www.stiri.tvr.ro/18.06.2014).
 (44) *Cu un **gol** nu se face primăvară* (www.infobraila.ro/10.04.2013).
 (45) *Cu un **egal** nu se face primăvară* (www.sportulcumingeamica.blogspot.com/2013).

h) nume din domeniul comunicării:

- (46) *Cu o **conferință** nu se face primăvară* (www.iqool.ro/25.06.2014).
 (47) *Cu o **reclamă** nu se face primăvară* (www.godja.ro/marketing).
 (48) *Cu un **slogan** nu se face primăvară* (www.mariusghilezen.ro/17.05.2012).
 (49) *Cu un **SMS** nu se face primăvară* (www.sursadestiri.net/02.03.2013).

i) nume afectiv:

- (50) *Cu un **sărut** nu se face primăvară* (www.karenakryptis.com/17.03.2011).
 (51) *Cu un **zâmbet** nu se face primăvară* (www.9am.ro/07.03.2010).
 (52) *Cu un **happy-end** nu se face primăvară* (www.acaile.blogspot.com/30.06.2008).

î) nume de plante, de legume, de fructe:

- (53) *Doar cu o **salată verde**, cu niște **ridichi** și cu **ceapă** nu se face primăvară* (www.renasterea.ro/06.04.2012).
 (54) *Cu o **țelină** nu se face primăvară* (www.garbo.ro/11.06.2010).
 (55) *Cu o **căpsună** nu se face primăvară* (www.foodstory.stirileprotv.ro/29.05.2015).

j) nume de obiecte vestimentare și de accesorii:

- (56) *Cu o **rochie cu buline** nu se face primăvară* (www.lafrivole.com/23.03.2015).
 (57) *Cu un **tricou** nu se face primăvară* (www.jocurinoigratis.net).
 (58) *Doar cu o **geantă** ... nu se face primăvară* (www.bookaholic.ro/11.02.2014).

Exemplele (21–58) reflectă cele mai întâlnite clase de lexeme, care apar ca substituate (parasinonime) ale cuvintelor *rândunică* și *floare* din tiparele analizate. Posibilitățile de actualizare a elementului referențial sunt însă nelimitate, fiind condiționate de situațiile extralingvistice concrete și de abilitățile creative ale participanților la actul comunicării. Nevoia de inovație este dictată și de efectele stilistice scontate de către locutori.

4. Expansiunea lexicală

Un alt procedeu de obținere a variantelor paremiologice este *expansiunea lexicală*, care constă în „introducerea unui element nou într-o structură ... tradițională” (Groza 2005: 75), făcând „referire mai precisă și mai sugestivă la o anumită situație din viața cotidiană” (Groza 2003: 353). Ca în cazul modalității precedente de inovație (*parasinonimizarea*), și aici, variantele își păstrează sensul inițial. Adesea, prin acest mijloc de creare a unor asemenea

forme de expresie, se realizează doar o întărire semantică a enunțului, o accentuare (fie a referentului, fie a deznodământului). Printre lexemele cu o astfel de funcție, amintim adverbele *doar*, *numai*, *nici*, *niciodată*, *chiar*, *prea* și adjectivul *singur*, -ă. Spre exemplu:

(59) *Numai cu o floare nu se face primăvară* (www.youtube.com/14.03.2011).

(60) *Cu o floare **chiar** nu se face primăvară* (www.read-my-mind.ro/04.12.2015).

(61) *Cu o **singură** rândunică nu se face primăvară* (www.ziuadecj.realitatea.net/02.10.2013).

Destul de frecvente sunt și variantele rezultate prin inserarea în structura canonică a determinanților adjectivali sau a elementelor circumstanțiale, cu rol de precizare semantică a elementului referențial. Spre exemplu:

(62) *Cu o floare **luterană** nu se face primăvară* (www.revistatimpul.ro/24.02.2015).

(63) *Cu o floare **artificială** nu se face primăvară!* (www.cronicaromana.com/25.08.2008).

(64) *Cu o floare **în pom** nu se face primăvară* (www.altphel.ro/21.02.2014).

5. Restrângerea lexicală

O altă modalitate de formare a variantelor paremiologice, opusă celei de mai sus, este *restrângerea lexicală* sau *elipsa* (Groza 2005: 59–60), care rezidă în suprimarea unui element din construcția consacrată prin uz, fără a avea însă repercurșiuni asupra conținutului semantic. În situația de față, un astfel de component îl reprezintă prepoziția *cu*. De fapt, eliminarea acesteia concordă cu organizarea parimiei din latină, unde avea formă neprepozițională. Spre exemplu:

(65) *O rândunică nu face primăvară* (www.brainly.ro/27.09.2014).

(66) *Un singur utilaj nu face primăvară* (www.radioesita.ro/29.12.2014).

(67) *Un om nu face primăvară* (www.responsabilitatesociala.ro/2014).

După cum observăm, elipsa prepoziției implică modificarea lexemului verbal, care de la pasiv (organizat cu cliticul reflexiv-pasiv *se*) devine activ.

Spre deosebire de expansiunea lexicală, procedeu examinat aici se dovedește a fi unul destul de neproductiv, atât din cauza limitării lexemelor pasibile la acest fenomen, cât și din cea a încetățenirii parimiei cu formă prepozițională.

6. Inversarea topicii

Conform lucrărilor de specialitate (Groza 2005: 84), un alt procedeu de creare a variantelor paremiologice este modificarea poziției componentelor din structură, adică *inversarea topicii*. Acest tip de variație are drept scop focusarea pe un alt constituent al construcției. Cel mai adesea, focalizarea poate fi îndreptată asupra elementului verbal și al celui substantival din planul

deznodământului. Mult mai rar, acest fenomen vizează și negația, scoțând în evidență însă componentul referențial. Spre exemplu:

- (68) **Nu se face primăvară cu o rândunică** (www.vienela.ro/25.02.2015).
 (69) **Primăvara nu se face cu o floare** (www.seforaseah.blogspot.com/06.03.2015).
 (70) **Nu o rândunică face primăvara** (www.facebook.com/12.11.2015).

7. Procedee mixte

De foarte multe ori, procedeele de formare a variantelor paremiologice se interpătrund, putând vorbi, astfel, de modalități mixte de inovare. Cel mai adesea, variațiile paremiologice sunt atât rezultatul substituirii parasinonimice, cât și cel al expansiunii lexicale. Spre exemplu:

- (71) **Cu o singură modificare nu se face primăvară** (www.ro.bigpoint.com/10.01.2015).
 (72) **Cu o primă de Paște nu se face primăvară** (www.turnulsfatului.ro/06.04.2010).
 (73) **Cu demisia unui Crin nu se face primăvară** (www.vranceamedia.ro/05.03.2014).

De asemenea, în procesul inovației paremiologice, procedeul substituției parasinonimice interferează frecvent cu cel al inversiunii topicii. Spre exemplu:

- (74) **Nu se face primăvară cu un spin** (www.facebook.com/22.06.2014).
 (75) **Nu se face primăvară cu un led** (www.valentinabucur.com/04.2015).

Alteori, variantele paremiologice sunt obținute prin suprapunerea mai multor modalități de inovare, cum ar fi: substituția parasinonimică, expansiunea lexicală și inversiunea topicii. Spre exemplu:

- (76) **Nu se face primăvară doar cu o bere** (www.erepublik.com/21.03.2013).
 (77) **Nu se face primăvară cu o singură bicicletă** (www.diez.md/28.02.2015).
 (78) **Nu se face lan cu o singură floare** (www.ioanstoenica.com/28.03.2013).

8. Analogia paremiologică

În afară de fenomenele examinate, care duc la obținerea variantelor paremiologice, se întâlnesc și altele care, de asemenea, determină modificarea structurilor în discuție. În această categorie, se include și *analogia paremiologică*. Spre deosebire de substituția parasinonimică, de expansiunea lexicală și de inversarea topicii, analogia „nu dă naștere la variante, ci la unități ... noi, asemănătoare ca formă cu altele deja existente în limbă, dar diferite ca sens de acestea” (Groza 2005: 99).

În cadrul tiparului abordat, analogia paremiologică se manifestă în construcțiile nou-create, în care verbul a trecut de la forma negativă la cea pozitivă, cauzând modificarea sensului acestora, și anume: de la ‘un singur element nu schimbă aspectul problemei’ la ‘un singur element schimbă aspectul problemei’. Spre exemplu:

(79) *Cu o floare se face primăvară în lumea modei* (www.luxul.ro/31.03.2015).

(80) *Cu o carte se face primăvară* (www.romaniaregional.ro/20.02.2015).

(81) *Cu un zâmbet se face primăvară* (www.axente.ro/11.03.2008).

9. Concluzii

Variațiile paremiologice ale modelului examinat scot în evidență adaptabilitatea unei structuri (considerate fixe) la noile necesități contextuale/extralingvistice, dar și diversitatea formelor prin care se poate actualiza, în construcții de acest gen, același sens. Inovațiile paremiologice după prototipul în discuție au căpătat amploare, în special, în vorbirea colocvială și în stilul publicistic, unde se înregistrează un număr impresionant de variante ale celor două structuri echivalente. Prin crearea unor asemenea forme de expresie, se urmărește revigorarea/impulsionarea actului de comunicare și obținerea unor efecte stilistice aparte. De regulă, inovațiile paremiologice nu se impun în uz. Ele au doar o utilizare sporadică, vădit personalizată, ca urmare a manifestării necesităților dictate de context.

Cu o rândunică/cu o floare nu se face primăvară este un model dinamic, extrem de productiv, rămânând în continuare un tipar paremiologic deschis, cu posibilități infinite de substituție și de expansiune a celor doi termeni nominali din construcție.

BIBLIOGRAFIE

- Berg, I. I., 1968, *Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre*, București, Editura Științifică.
- Bernet, Charles, 1992, „Sur quelques expressions du français populaire d'aujourd'hui et leurs variants”, dans *Grammaire des fautes en français nonconventionnel. Actes du IV-e Colloque international organisé à l'École Normale Supérieure*, les 14–16 décembre 1989, Paris, p. 334–338.
- DȘL: Bidu-Vrănceanu, Angela, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar general de științe. Științe ale limbii*, București, Editura Științifică, 1997.
- Groza, Liviu, 1996, „Despre jocurile de cuvinte în frazeologia limbii române”, în *Limbă și literatură*, 41, nr. 2, p. 32–36.
- Groza, Liviu, 2003, „Tendențe ale frazeologiei românești actuale”, în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, București, Editura Universității din București, vol. II, p. 351–360.
- Groza, Liviu, 2005, *Dinamica unităților frazeologice în limba română contemporană*, București, Editura Universității din București.
- Guiraud, Pierre, 1976, *Les jeux de mots*, Paris, Presses Universitaires de France.

- Margarito, Mariagrazia, 1990, „Du jeu de mots «hypertextuel» au nouveau moule semantico-syntaxique”, in *Actas do Colóquio de Lexicologia e Lexicografia*, 26–27 jun 1990, Lisboa, p. 48–59.
- Tomici, Mile, 2009, *Dicționar frazeologic al limbii române*, București, Editura Saeculum Vizual.
- Zanne, Iuliu A., 1895, *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia: Proverbe, zicători, povățuiri, cuvinte adevărate, asemănări, idiotisme și cimilituri*, București, Imprimeria Statului, Editura Librăriei Socecu & Comp., vol. I.

Carolina POPUȘOI
Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, București